

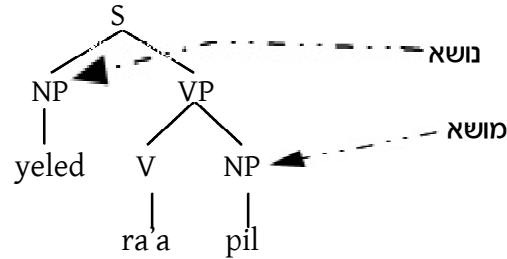
מבניות (Configurationality), עמ' 1

שפה מבנית

=שפה בה מבנה הרכיבים משקף פונקציות תחביריות, עם הנושא מתחת ל-S והמושא מתחת ל-VP.

דוגמא: עברית

(העץ מתעלם מפירוט $\bar{X}$)

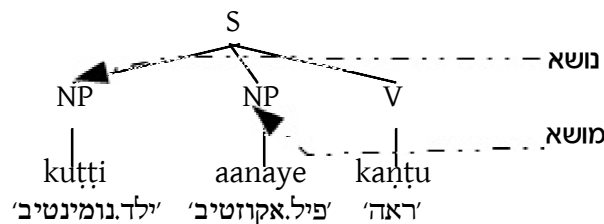

בשפה מבנית, יש יחס עקבי בין מבנה הרכיבים לפונקציות תחביריות.

שפה בילתי-מבנית

=שפה בה מבנה הרכיבים אינו משקף פונקציות תחביריות. גם הנושא וגם המושא נמצאות מיד מתחת ל-S, כך שאי-אפשר להבחין ביניהם לפי המבנה. אין רכיב VP.

דוגמא: מלאיאלאם

הערה: סדר הרכיבים ב-S במלאיאלאם הינו חופשי לגמרי, ומשום כך שלוש המילים יכולים לבוא בכל סדר שרוצים. רואים סדר חופשי ואי-מבניות ביחד הרבה, אבל יש גם הרבה שפות מבניות עם סדר חופשי. סדר חופשי בשפות בלתי-מבניות מרשים יותר בגלל שהמבנה השטוח יוצר יותר אפשרויות.

עוד דוגמא לאי-מבניות: ואלפירי (Warlpiri) ועוד שפות אוסטרליות

כל עוד עזר-הפועל (auxiliary; באותיות עבות) הוא הרכיב השני במשפט, כל סדר תקני. משמעות כל המשפטים היא 'הילד רואה אותי'. הרכיב לפני עזר-הפועל הוא פוקוס או טופיק.

Kurdu- ngku **ka- ju** nya- nyi ngaju
 אני.אבסולוטיב לא.עבר-ראה 1יחיד-הווה ארגטיב-ילד
 Kurdu- ngku **ka- ju** ngaju nya- nyi.
 לא.עבר-ראה אני.אבסולוטיב 1יחיד-הווה ארגטיב-ילד
 Nya- nyi **ka- ju** kurdu- ngku ngaju
 אני.אבסולוטיב ארגטיב-ילד 1יחיד-הווה לא.עבר-ראה
 Nya- nyi **ka- ju** ngaju kurdu- ngku
 ארגטיב-ילד אני.אבסולוטיב 1יחיד-הווה לא.עבר-ראה
 Ngaju **ka- ju** kurdu- ngku nya- nyi.
 לא.עבר-ראה ארגטיב-ילד 1יחיד-הווה אני.אבסולוטיב
 Ngaju **ka- ju** nya- nyi kurdu- ngku.
 ארגטיב-ילד לא.עבר-ראה 1יחיד-הווה אני.אבסולוטיב

מבניות (Configurationality), עמ' 2

אבל לפי הקריטריון של להופיע לפני עזר-הפועל, הפועל והמושא אינם מהווים רכיב.

*Ngaju nya- nyi ka- ju kurdu- ngku.

ארגטיב ילד 1 יחיד -הווה לא.עבר -ראה אני.אבסולוטיב

*Nya- nyi ngaju ka- ju kurdu- ngku.

ארגטיב ילד 1 יחיד -הווה אני.אבסולוטיב לא.עבר -ראה

זה מראה שאין VP בוואלפירי.

מקור משועבד, שנראה כמו רצף של פועל + מושא, יכול להופיע בעמדה הראשנה.

[Purlapa pi- nja- karra- rlu] kala- lu pirlirpa yilya- ja.

עבר -לשלוח רוח-רפאים.אבסולוטיב 3 רבים-יוזיטאטיב ארגטיב-משעבד -מקור -לרקוד קורובורי.אבסולוטיב
'על-ידי ריקוד קורובורי (טכס מסורתי) היו מברחים את הרוח.'

בוואלפירי ושפות דומות יש גם NP מפוצל.

Kurdu- jarra- rlu ka- pala maliki wajilipi- nyi wita- jarra- rlu.

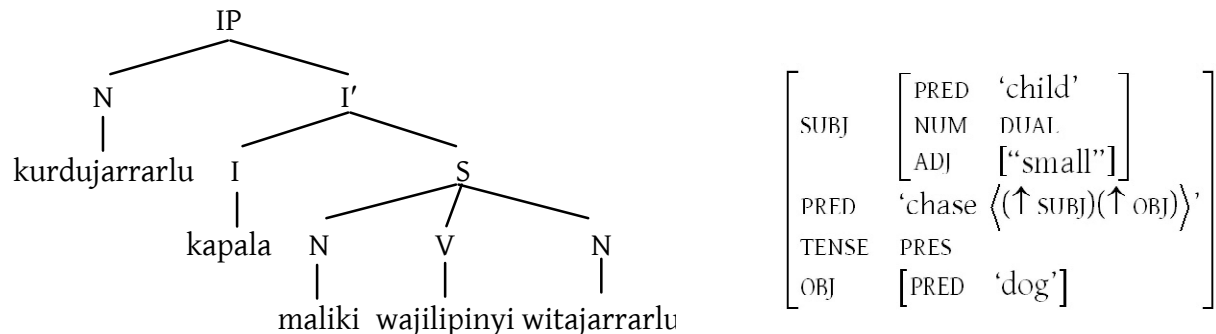
ארגטיב -זוגי -קטן לא.עבר -לרדוף כלב נושא3זוגי -הווה ארגטיב -זוגי ילד

'שני ילדים קטנים רודפים אחרי כלב.'

(עוד משמעות אפשרית: 'שני ילדים רודפים אחרי כלב, והם קטנים').

בשפות האלה יש גם אנאפורים ריקים.

המבנה:

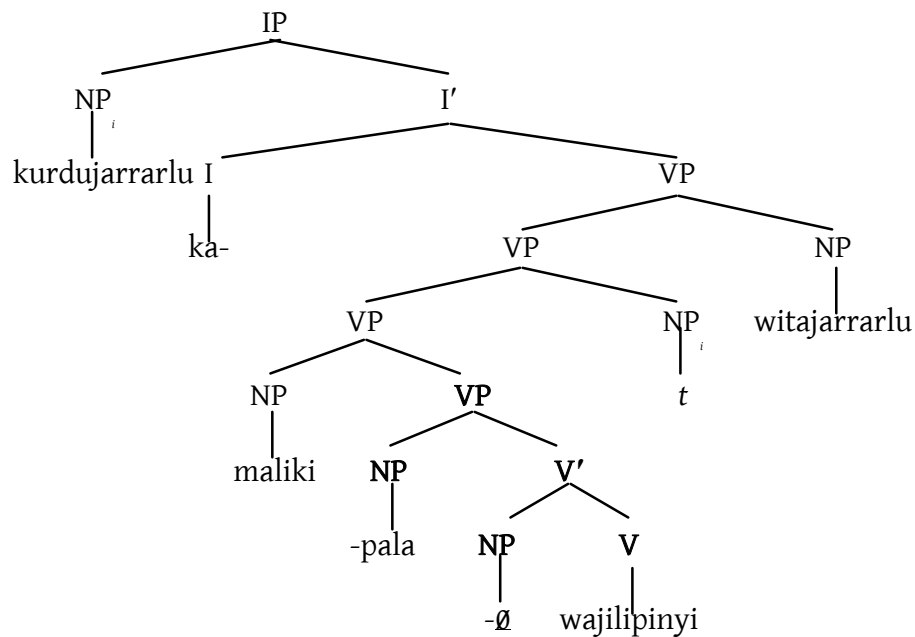
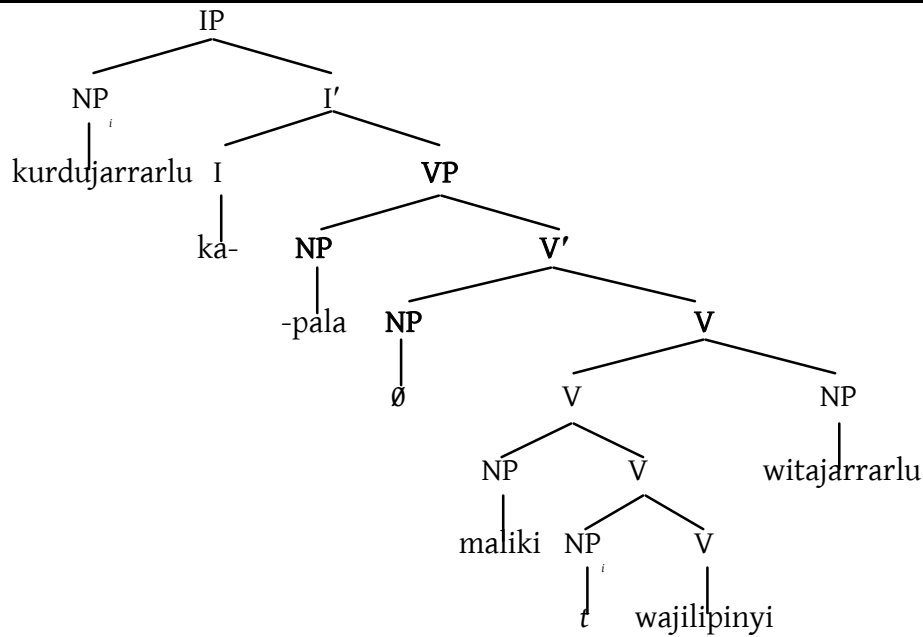

המיפוי בין מבנה הרכיבים לפונקציות תחביריות הינו דרך היחסות. מכיוון ש-kurdujarjarlu 'שני ילדים' ו-witajarrarlu 'שני קטנים' מסומנים שניהם ביחסת הארגטיב, ואין הבדל בוואלפירי בין שמות-עצם לשמות-תואר, שני הרכיבים ביחד יכולים לתפקד כנושא המשפט.

גישה אלטרנטיבית

יש חוקרים שטוענים שכל השפות הינן מבניות. לפי הגישה הזאת, בשפה כמו ואלפירי הארגומנטים האמיתיים הם סמני ההתאם או כינויי-גוף ריקים (pro) הגוררים התאם. ה-NP-ים שאנחנו רואים הם לוואיים המזוהים עם הארגומנטים, לפי מנגנונים שונים ביישומים שונים. בתור לוואיים, הם יכולים להופיע במגוון מיקומים. איזו תכונה פרמטרית של הדקדוק האוניברסלית מונעת מ-NP-ים לקסיקליים מלשמש כארגומנטים. הרעיון הזה, שהוצע בפעם הראשונה ע"י גלינק (1984), הושם באופנים שונים. כאן לא נתעמק בפרטים, כמו זיהוי הלוואים עם ארגומנטים. מובאים כאן שני עצים אפשריים, הראשון מבוסס על ספיו (1990) והשני מבוסס על מבנים שבייקר (1996) הציע עבור שפת מוהוק.

מבניות (Configurationality), עמ' 3

הגישה האלטרנטיבית איננה נכונה

מבוסס על אוסטין וברזון (1996) ונורדלינגר (1998):

ארגומנטים שלא גוררים התאם (למשל, אחד מהמושאים במשפט עם שניים) חייבים להופיע. אם אסור ל-NP בלתי-פרונומינלי להופיע בארגומנט, זה לא אמור להיות אפשרי.

כינויי-גוף חייבים לקבל אינפרטציה מיודעת; ארגומנטים בלתי-פרונומינליים מקבלים אינטרפרטציות מיודעות ובלתי-מיודעות.

יש שפות אוסטרליות (כגון ג'יוואלי Jiwarli) עם כל התכונות של ואלפירי חוץ מהתאם. ז"א שהתאם אינו חלק אינטגרלי של המערכת.

מבניות (Configurationality), עמ' 4

הניתוח שמדובר בלואים הולך ביחד עם רכיבים מפוצלים. אבל יש שפות (כגון קאיארדילד Kayardild) שאינן מתירות רכיבים מפוצלים, למרות שיש להן את כל התכונות האחרות.

היחסות ב-NP⁻ים מוכתבות לקסיקלית ע"י הפועל; לא היינו מצפים את זה אם מדובר בלואים.

כינויי גוף ריקים אפשריים גם בפסוקיות מקור; פסוקיות שחסרות עזר-פועל וכתוצאה מכך חסרות התאם.

המיקום של כינוי-גוף הוא חופשי כמו המיקום של NP⁻ים בלתי-פרונומינליים.

בג'יוואלי יש חוקים שונים לסימון יחסות בלואים מאשר בארגומנטים. כך ש„הארגומנטים“ אינם יכולים להיות לואים.

מאוד מומלץ שתקראו את אוסטין וברזון (1996) (יש לינק מאתר הקורס, אך הוא יעבוד רק אם מחוברים דרך שרת של האוניברסיטה). תתעלמו מהחומר על ארגטיביות חלקית (split ergativity).

ביבליוגרפיה

אוסטין וברזון (1996)

Austin, Peter and Joan Bresnan (1996) "Non-Configurationality in Australian Aboriginal Languages." *Natural Language and Linguistic Theory* 14: 215–68.

בייקר (1996)

Baker, Mark C. (1996) *The Polysynthesis Parameter*. New York: Oxford University Press.

ג'לינק (1984)

Jelinek, Eloise (1984) "Empty Categories, Case, and Configurationality." *Natural Language and Linguistic Theory* 2: 39–76.

נורדלינגר (1998)

Nordlinger, Rachel (1998) *Constructive Case: Evidence From Australian Languages*. Stanford, Calif.: CSLI Publications.

ספיו (1990)

Speas, Margaret J. (1990) *Phrase Structure in Natural Language*. Dordrecht: Kluwer.